

Týždeň od 1. do 7. septembra

POSLEDNÉ DNI

TEXTY NA TENTO TÝŽDEŇ

Mar 12,41–44; Mar 13,1–32 (Dan 9,24–27; Dan 7,25; 1Tes 4,13–18)

ÚVODNÝ TEXT

²⁶Vtedy uvidia Syna človeka prichádzať na oblakoch s veľkou mocou a slávou. ²⁷Vtedy pošle anjelov a zhromaždí svojich vyvolených zo štyroch svetových strán, od kraja zeme až po kraj neba. (Mar 13,26.27)

Tento týždeň sa najprv sústredíme na záver 12. kapitoly, kde Ježiš vyzdvihuje zdanlivo malý čin chudobnej vdovy. Hlavná časť nášho štúdia sa však bude venovať pozoruhodnému proroctvu o osude jeruzalemského chrámu a o ďalších udalostiach. Kapitola Marek 13 (podobne ako paralely v Matúš 24 a Lukáš 21) hovorí o páde Jeruzalema a predpovedá, čo sa bude diať až do skončenia sveta.

Z Marka 13 je zrejmé, že proroctvo siaha od času vyslovenia proroctva Ježišom až po čas konca, teda Ježišovho druhého príchodu. Tento prístup vychádza z toho, čo nazývame „historická interpretácia proroctiev konca času“, na rozdiel od pokusu odsunúť tieto proroctvá do minulosti alebo ďaleko do budúcnosti.

Mnohé Ježišove naučenia a výroky sú odpoveďou na otázky alebo nepochopenie zo strany Jeho učeníkov. Podobne je to aj na tomto mieste Evanjelia podľa Marka. Otázky učeníkov dávajú Ježišovi príležitosť učiť ich pravdy dôležité pre život kresťana. Ježiš nielenže predpovedá budúcnosť, ale aj poučuje svojich učeníkov, ako sa pripraviť na nadchádzajúce skúšky. Jeho slová sú dôležité pre učeníkov v každom čase – vtedy aj dnes.

OSNOVA LEKCIE

Trinásta kapitola Evanjelia podľa Marka zhrňa Ježišov posledný veľký príhovor k učeníkom, ktorý sa týka „doby konca“. V ňom ich jednak pripravuje na neľahké obdobie, ktoré ich čaká v čase, keď s nimi fyzicky nebude, a zároveň ich povzbudzuje nádejou na stretnutie v deň Jeho návratu.

- Mar 12,41–44: Vyzdvihnutie daru chudobnej vdovy (nedeľa)
- Mar 13,1–37: Ježišova reč o čase konca
- Mar 13,1–13: Príprava učeníkov na neľahké časy (pondelok)
- Mar 13,14–18: Príprava učeníkov na príchod „pustošiacej ohavnosti“ (utorok)
- Mar 13,19–23: Príprava učeníkov na „veľké súženie“ (streda)
- Mar 13,24–37: Zaslúbenie Ježišovho návratu (štvrtok)

DVE DROBNÉ MINCE V CHRÁMOVEJ POKLADNICI

⁴¹Ježiš si sadol oproti chrámovej pokladnici a pozoroval, ako do nej ľudia hádzu peniaze. Mnohí bohatí dávali veľa. ⁴²Tu prišla jedna chudobná vdova a vhodila dve drobné mince, dovedna kvadrans. ⁴³Zavolať si učeníkov a povedal im: „Amen, hovorím vám, že táto chudobná vdova dala viac ako všetci ostatní, ktorí hádzali do pokladnice. ⁴⁴Všetci tam dali zo svojho nadbytku, ona však pri svojej chudobe dala všetko, čo mala na svoje živobytie.“ (Mar 12,41–44)

Aká bola Ježišova reakcia na konanie vdovy? (Mar 12,41–44)

**OSOBNÉ
ŠTÚDIUM**

Jeruzalemský chrám bol nádhernou, veľkolepou stavbou. Chrátová hora dominovala mestu a obrovské kamene, ktoré boli súčasťou stavby chrámoveho komplexu, vyvolávajú údiv aj dnes. Prestavba a rozšírenie chrámu sa začali za Herodesa Veľkého okolo roku 20 pred Kristom. Práce na stavbe však pokračovali až do 60. rokov nášho letopočtu.

Ľudia prichádzajúci do chrámu prinášali svoje finančné dary. Tie odovzdávali do trinástich pokladníc umiestnených na takzvanom Nádvorí žien nachádzajúcom sa vo východnej časti chrámoveho komplexu. Práve tu Ježiš sedel, keď pozoroval ženu, ktorá do pokladnice vhodila svoje dve drobné mince (grécky leptón). Hodnota jednej takejto mince bola približne 1/128 denára, teda menej než stotinu dennej mzdy robotníka. Nominálna hodnota daru tejto ženy bola teda veľmi malá.

Na Ježiša však jej dar zapôsobil. Mnohí bohatí veriaci prinášali veľké sumy, ale On ich dary nijako neoceníl. Dar tejto vdovy však viedol Ježiša k tomu, aby ju pred učeníkmi pochválil. Hovorí, že táto vdova „dala viac ako všetci ostatní“ (Mar 12,43). Ako je to možné? Ježiš poznamenáva, že kým oni dávali zo svojho nadbytku, ona vo svojej chudobe dala všetko, čo mala na živobytie. Im zostalo veľa, ona dala všetko, čo mala. Táto skutočnosť robí jej dar mimoriadne cenný, aj keď jeho peňažná hodnota bola nízka.

Tento príbeh obsahuje dôležitú lekcii o spôsobe nakladania s našimi prostriedkami. Dávanie na Božie dielo nezávisí od čestnosti či správnosti konania tých, čo s týmito prostriedkami nakladajú. Hoci *náboženský vodcovia zodpovední za službu v chráme boli skazení*, Ježiš nijako neodmietol dávanie darov v chráme. Ak boli niekedy v Božom ľude skazení náboženský vodcovia, tí v prvom storočí patrili medzi najhorších (spomeňme si na Kaifáša alebo Annáša a následky ich konania). Ježiš to všetko vedel.

Všetci, ktorým bola zverená nejaká autorita, majú posvätnú zodpovednosť používať všetky prostriedky v súlade s Božou vôľou. Ale aj keby bolo ich konanie nezodpovedné a skazené, tí, čo *dávajú dary* na Božie dielo, budú za svoje konanie požehnaní. To bol aj prípad chudobnej vdovy.

Ak náboženský vodcovia nekonajú verne alebo sa nám ich konanie nepáči a rozhodneme sa zdržiavať desiatky a dary, znamená to, že naše dávanie závisí od konania ľudí, nie od nášho vzťahu vďačnosti voči Bohu. Takéto rozhodovanie o darovaní je nesprávne, aj keď pokušenie môže byť niekedy silné.

■ Čo by sme sa mali z tohto príbehu naučiť o význame verného dávania darov na Božie dielo?

APLIKÁCIA

„NEZOSTANE TU KAMEŇ NA KAMENI“

¹Keď vychádzal z chrámu, povedal mu jeden z jeho učeníkov: „Pozri, učiteľ, aké kamene a aké stavby!“ ²Ježiš odpovedal: „Vidíš tieto mohutné stavby? Nezostane tu kameň na kameni, všetko bude zničené.“ (Mar 13,1,2)

¹²Brat vydá na smrť brata a otec dieťa; deti povstanú proti rodičom a usmrtia ich. ¹³Všetci vás budú nenávidieť pre moje meno. Kto však vytrvá až do konca, bude spasený. (Mar 13,12.13)

OSOBNÉ ŠTÚDIUM Prečítaj si text Mar 13,1–13. Ako reagovali učeníci na Ježišov výrok o chráme? V čom spočíva dôležitosť Ježišovej odpovede?

Spomenuli sme už, že chrámový komplex bol veľkolepou stavbou. Josephus Flavius poznamenáva, že *Kráľovská kolonáda* na južnej strane komplexu mala 162 stĺpov, z ktorých každý bol taký mohutný, že na jeho objatie boli potrební traja muži (*Starožitnosti* 15.11.5). Ježiš hovorí, že to „všetko bude zničené“. Takéto proroctvo týkajúce sa *úžas budiacej stavby znelo v ušiach učeníkov ako predpoveď konca sveta*.

„Čo si asi myslel zavrhnutý a nepochopený Kristus, keď bol upozornený na veľkoleposť chrámu! Aj keď pohľad na chrám bol úchvatný, on len smutno poznamenal: To vidím, stavba je skutočne obdivuhodná. Vám sa zdá, že tieto múry sú nezničiteľné, ale poviem vám: *Príde deň, keď tu nezostane kameň na kameni, ktorý by nebol zbořený* (Mat 24,2).“ (DA 627; CL 407)

Učeníci chcú vedieť, kedy sa táto Ježišova predpoveď naplní. V Mar 13,4 sa Ho malá skupina učeníkov – Peter, Jakub, Ján a Ondrej – pýta na načasovanie. Chcú vedieť, kedy sa Ježišove predpovede uskutočnia a čo ich bude sprevádzať.

Je pozoruhodné, že Ježiš sa vo svojej odpovedi nevenuje primárne opisu pádu Jeruzalema, ale varovaniu svojich učeníkov, čo môžu očakávať od svojej služby pri zakladaní ranej kresťanskej cirkvi (Mar 13,5–13). Na základe Jeho slov sa dalo očakávať, že to vôbec nebude ľahké.

V skutočnosti budú veriaci prenasledovaní, postavení pred súd a niektorí budú zabití. Zároveň im však Ježiš naznačuje, že tento čas ešte nenastal. Upozorňuje ich, aby sa nedali oklamať búrlivými udalosťami. Navyše, Svätý Duch im dá v správny čas slová, ktoré budú mať hovoriť. A to aj napriek tomu, že ich opustia ich najbližší – rodina a priatelia.

Z týchto úvodných slov Ježišovho proroctva vyplýva, že Boží ľud sa nemá báť nepokojov a skúšok. Veriaci majú byť bdelí, pretože Boží Duch ich prevedie cez všetky ťažkosti.

APLIKÁCIA ■ Aká je tvoja skúsenosť so skúškami, ktoré prichádzajú v súvislosti s nasledovaním Ježiša? Čo ak do tvojho života žiadne problémy neprišli?

OHAVNOSŤ SPUSTOŠENIA

¹⁴Keď uvidíte ohavnosť spustošenia stáť na mieste, kde nemá byť – kto číta, nech rozumie –, vtedy tí, čo budú v Judsku, nech utekajú do hôr. ¹⁵Kto bude na streche, nech neschádza vziať si niečo z domu. ¹⁶A kto bude na poli, nech sa nevracia späť vziať si plášť. ¹⁷Beda tehotným a tým, ktoré budú v tých dňoch dojiť! ¹⁸Modlite sa, aby sa to nestalo v zime! (Mar 13,14–18)

Aký návod dáva Ježiš na rozpoznanie toho, čo znamená „ohavnosť spustošenia“ (Mar 13,14–18)?

**OSOBNÉ
ŠTÚDIUM**

Ježiš prichádza k hlavnej myšlienke svojho rozprávania o páde Jeruzalema (Mar 13,14). Hovorí o „ohavnosti spustošenia“. V texte nachádzame upozornenie, že by sme mali čítať s porozumením. Týmito slovami Ježiš odkazuje učeníkov na knihu Daniel. Slová o spustošení sa nachádzajú v textoch Dan 9,27; Dan 11,31 a Dan 12,11 s paralelou v Dan 8,13.

Prečítaj si text Dan 9,26.27. Kto je v tomto texte „Pomazaný“ a kto je „knieža, ktoré príde“?

„Pomazaný“ v Dan 9,26 je prekladom hebrejského slova *mašiach*, teda *Mesiáš*. Pri pozornom štúdiu textu Dan 9,24–27 je zrejmé, že tento *Pomazaný* odkazuje na príchod Ježiša Krista.

Ale kto je „knieža, ktoré príde“ („vojvoda“ Roh.)? Kto to je, kto spôsobí spustošenie mesta Jeruzalem? Mesto zničil rímsky generál Titus. Mohlo by sa teda zdať logické, že práve on je „kniežaťom, ktoré príde“, ako o tom hovorí Dan 9,26.27. Títo dvaja jednotlivci sú prepojení, pretože spôsob, akým sa zaoberalo s Mesiášom, znamenal záhubu mesta.

Čo je však táto „ohavnosť spustošenia“, o ktorej Ježiš hovorí, keď odkazuje na text Daniela? Nanešťastie, mnohí učenci veria, že táto ohavnosť sa vzťahuje na znesvätenie chrámu Antiochom Epifanom v druhom storočí pred Kristom. Takýto prístup však nie je v súlade s historickými udalosťami a biblickým textom. Ježiš totiž opisuje „ohavnosť spustošenia“ ako niečo, čo nastane v budúcnosti. Nemôže sa to teda vzťahovať na niečo, čo sa stalo dve storočia pred Kristovým pozemským pôsobením.

Ohavnosť pustošenia sa teda pravdepodobne vzťahuje na čas, keď rímske vojská vytychli do boja proti Izraelu. Obliehanie Jeruzalema koncom šesťdesiatych rokov po Kristovi bolo pre kresťanov znamením, aby utiekli z mesta a vyhli sa tak skaze, ktorá mala čoskoro nastať.

■ **Jeruzalem padol tak, ako to Ježiš predpovedal. Prečo je dôležité naučiť sa dôverovať Ježišovým slovám? Čo ti v tom pomáha?**

APLIKÁCIA

VEĽKÉ SÚŽENIE

¹⁹V tých dňoch totiž bude také súženie, aké od počiatku, keď Boh stvoril svet, až doteraz nebolo a ani viac nebude. ²⁰A keby Pán tie dni neskrátil, nikto by sa nezachránil. Ale kvôli vyvoleným, ktorých si vybral, skrátil tie dni. ²¹Ak vám vtedy niekto povie: ‚Hľa, tu je Kristus!‘ alebo: ‚Hľa, tam je!‘ – neverte! ²²Povstanú totiž falošní mesiáši a falošní proroci, ktorí budú robiť znamenia a divy, aby, ak je to možné, zviadli vyvolených. ²³Vy si však dajte pozor. Povedal som vám to všetko vopred. (Mar 13,19–23)

OSOBNÉ ŠTÚDIUM

Čo je hlavnou myšlienkou verša Mar 13,19?

Včera sme sa venovali ústrednému bodu 13. kapitoly, ktorý sa týka ohavnosti pustošenia (Mar 13,14). Ďalším dôležitým textom je Mar 13,19, ktorý prináša informáciu o veľkom súžení, „aké od počiatku, keď Boh stvoril svet, až doteraz nebolo a ani viac nebude“. Takáto formulácia predznamenáva väčšie alebo rozsiahlejšie prenasledovanie, než aké nastalo pri páde Jeruzalema. Verš poukazuje na budúce udalosti, ktoré sú časovo oveľa vzdialenejšie od Ježišovej doby.

Tak ako Mar 13,14 odkazuje na proroctvo z Daniela 9, náš dnešný text o veľkom súžení (Mar 13,19–23) je ozvenou proroctiev z Daniela 7 a 8, kde moc malého rohu prenasleduje Boží ľud „čas a časy a polovicu času“ (Dan 7,25). Toto proročké obdobie zodpovedá 1 260 doslovným rokom (4Moj 14,34; Ezech 4,6). Ide o časové obdobie trvajúce od roku 538 do roku 1798, keď Napoleonov generál zajal pápeža a odviedol ho do vyhnanstva. Počas tohto obdobia mocnosť malého rohu prenasledovala a zabíjala tých, ktorí nesúhlasili s jej náboženským systémom.

Akú nádej ponúka Boh svojmu ľudu v čase prenasledovania a aké varovanie dáva veriacim v súvislosti s koncom tohto obdobia (Mar 13,20–23)?

Text Mar 13,20 hovorí o „skrátení“ prenasledovania pre Boží ľud. Pri štúdiu dejín vidíme, že sila prenasledovania sa zmiernila po nástupe protestantskej reformácie, čím sa skrátil čas súženia. Keď sa moc malého rohu zmenšovala, k reformám sa pripájalo čoraz viac ľudí. Proroctvo zo Zjavenia 13 však ukazuje, že sila malého rohu napokon opäť začala rásť.

Ježiš v dnešnom texte (Mar 13,21–23) varuje pred ďalšou hrozbou, ktorou sa mali stať falošní proroci a kristovia. Tí sa mali objaviť pred Kristovým návratom. Ježiš svojich nasledovníkov upozorňuje, aby si dávali pozor.

APLIKÁCIA ■ V čase, keď Ježiš varoval pred falošnými kristami, Jeho hnutie bolo ešte len v začiatkoch. Napriek tomu bol schopný urobiť úžasnú predpoveď, ktorá sa naplnila (dokonca aj dnes sa mnohí ľudia vyhlasujú za mesiášov). Ako by táto predpoveď mala zvýšiť našu dôveru v Božie slovo?

PRÍCHOD SYNA ČLOVEKA

²⁴V tých dňoch, po tom súžení, zatmie sa slnko a mesiac nevydá svoj svit. ²⁵Z neba budú padať hviezdy a mocnosti, ktoré sú v nebesiach, sa budú chvieť. ²⁶Vtedy uvidia Syna človeka prichádzať na oblakoch s veľkou mocou a slávou. ²⁷Vtedy pošle anjelov a zhromaždí svojich vyvolených zo štyroch svetových strán, od kraja zeme až po kraj neba. (Mar 13,24–27)

V čom spočíva dôležitosť udalosti opísanej vo veršoch Mar 13,24–32?

OSOBNÉ
ŠTÚDIUM

Text hovorí o návrate Ježiša Krista v sláve. Tomuto príchodu majú predchádzať znamenia na slnku, mesiaci a hviezdach. Nová zmluva je plná prorociev poukazujúcich na túto úžasnú udalosť. Apoštol Pavol to podrobne opisuje v 1Tes 4,13–18, kde hovorí, že tí, čo zosnuli v Kristovi, budú vzkriesení a uchvátení so živými svätými, aby sa stretli s Kristom. V 1. Korinťanom 15 apoštol podrobne hovorí o realite zmŕtvychvstania, ku ktorému dochádza pri Kristovom návrate. Aj apoštol Peter opisuje tento veľký deň. V 2Pet 3,3–13 vysvetľuje, že Pán nemešká so svojim zaslúbením, ale chce, aby všetci ľudia prišli k pokániu. A napokon, aj v knihe Zjavenie nachádzame farbisté opisy Kristovho návratu (pozri Zj 1,7; 6,12–17; 14,14–20 a 19,11–21). Toto jednotné učenie Novej zmluvy hovorí, že Kristov návrat je osobný, doslovný, viditeľný a počuteľný. Každý uvidí Ježišov príchod.

Ako však máme rozumieť Ježišovým slovám o „tejto generácii“ a „tomto dni“ alebo „tejto hodine“? Mnohých tieto slová znepokojujú, pretože pokolenie, ku ktorému Ježiš hovoril, už dávno nežije.

Na vysvetlenie tejto state existuje niekoľko prístupov. Niektorí uvádzajú, že slovo „pokolenie“ sa môže vzťahovať na konkrétnu skupinu ľudí, v tomto prípade na Židov. To znamená, že Židia nezahynú a budú žiť až do Kristovho návratu. Ďalším navrhovaným výkladom je hovoriť o pokolení (generácii) ľudí, ktorí uvidia naplnenie všetkých predpovedaných znamení a budú žiť až do Kristovho návratu.

Jednoduchším riešením je však všimnúť si, že v Mar 13,30 Ježiš používa zámeno „toto“ („toto pokolenie“), kým v Mar 13,32 slovo „tom“ a „tej“ („tom dni“ a „tej hodine“). V Markovi 13 sa zamená „tento“, „toto“ a „táto“ (*houtos, hauté, tauto*) vyskytuje predovšetkým vo veršoch 1–13, kde sa hovorí o zničení Jeruzalema. Zamená vo význame „tamten“ sú v gréckom texte charakteristické pre druhú časť kapitoly.

Teda „toto pokolenie“ sa s najväčšou pravdepodobnosťou vzťahuje na generáciu ľudí žijúcich v prvom storočí, ktorí videli zničenje Jeruzalema, ako to opisuje text Mar 13,30. Verš Mar 13,32 sa však odvoláva na druhý príchod Krista. To bola pre Jeho poslucháčov nielen budúca udalosť, ale aj veľmi vzdialená udalosť. V dôsledku toho Mar 13,32 hovorí doslova o „dni tamtom“ (gr. *tés hémeras ekeinés*) a odkazuje tak na udalosti, ktoré budú časovo vzdialené od prvého storočia.

■ Na čo sa v súvislosti s druhým príchodom Krista tešíš najviac? Prečo?

APLIKÁCIA

PODNETY NA ZAMYSLENIE

V knihe *Cesta lásky* si prečítajte kapitolu „Proroctvo o budúcnosti“ (DA 627–636; CL 407–413).

Vo svete sa odohráva veľa znepokojujúcich udalostí. Ľudia sú skutočne vystrašení. Ako adventisti siedmeho dňa máme určité poznanie týkajúce sa „posledných udalostí“. Ako môžeme toto poznanie využiť na to, aby sme ľuďom ukazovali nádej, ktorú máme v Ježišovi a v zaslúbení o Jeho príchode?

„Pretože nevieme presný čas jeho príchodu, dostali sme príkaz bdieť. *Blahoslavení sú sluhovia, ktorých Pán nájde bdieť.* (Luk 12,37) Kto očakáva Pánov príchod, nezaháľa. Očakávanie Kristovho príchodu sprevádza bázeň pred Hospodinom a jeho súdmi. Ide o to, aby ľudia bdeli a nedopustili sa hriechu tým, že jeho ponúkanú milosť zavrhnú. Kto očakáva Pána, žije podľa pravdy, a tým sa očisťuje. Bdelosť sa spája s opravdivým úsilím. Veriaci vedia, že Pán je blízko. Prebúdza sa v nich túžba spolupracovať s nebeskými anjelmi a zo všetkých síl pomáhať pri záchrane hynúcich. *Verní a múdri služobníci sú tí, čo dávajú Božiemu domu načas... určenú stravu.* (Luk 12,42) Zvestujú pravdu, ktorá je potrebná práve pre dnešok. Ako kedysi Noach, Enoch, Abrahám a Mojžiš zvestovali pravdu, ktorá bola naliehavá v ich dobe, majú Kristovi služobníci zvestovať zvláštne varovné posolstvo svojim súčasníkom.“ (DA 634; CL 412)

NÁMETY NA SPOLOČNÉ UVAŽOVANIE

1. Keď človek dáva dary, má dve možnosti: Prvou je dávať na Božie dielo. Druhou možnosťou je, že človek dáva *obetavo*. Aký je rozdiel v týchto dvoch spôsoboch dávania? Prečo je tento rozdiel dôležitý?
2. Prečo Boh „nezabránil“ prenasledovaniu svojho ľudu počas storočí a nerobí to ani v dnešnom svete? Ako nám motív veľkého sporu pomáha aspoň sčasti pochopiť, prečo existuje prenasledovanie?
3. Aké znamenia Kristovho príchodu sa ukážu ako mimoriadne dôležité v súčasnom svete?
4. Myslite na stav mŕtvych a na to, že spia, kým sa Kristus nevráti. Čo bude to prvé, čo ľudiavidia pri svojom vzkriesení? Ako nám táto myšlienka pomáha pochopiť, že pre každého jednotlivca je druhý príchod Krista vždy veľmi blízko?